

de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Verzoek kamerlid Van Dam d.d. 25 juni 2008

Datum	Kenmerk	Bijlage(n)
11 november 2008	DGM/SVS 2008102059	Kennisplatform Elektromagnetische velden, kennisplatformreactie 2008 - 003, reactie op het proefschrift van D. Adang.
Uw brief	Uw kenmerk	
d.d. 25 juni 2008 en 29 september 2008	208-362 en 27561- 35/2008D07105	

Geachte Voorzitter,

Op 25 juni 2008 heeft kamerlid Van Dam in het kader van het ordedebat een verzoek gedaan aan de ministers van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en van Economische Zaken over appreciatie van een wetenschappelijk onderzoek in België waaruit zou blijken dat ratten sneller overlijden door GSM-straling. In aanvulling op dit verzoek heeft kamerlid Ouwehand gevraagd welke onderzoeken in Nederland lopen naar de effecten van GSM-straling op dieren. Bij brief van 29 september is het verzoek nogmaals herhaald. Hierbij ga ik, mede namens de staatssecretaris van Economische Zaken, in op uw verzoek. Voor de goede orde merk ik op dat in maart 2005 uw Kamer is geïnformeerd dat de verantwoordelijkheid voor dit beleidsterrein bij ons ligt en niet bij de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (TK 2004-2005, 27 561, nr. 22).

Over de stand van wetenschap met betrekking tot gezondheidsaspecten van elektromagnetische velden (emv) wordt de regering geadviseerd door de Commissie Elektromagnetische velden van de Gezondheidsraad. Deze commissie bepaalt op grond van diverse criteria, zoals opgenomen in het Jaarbericht 2005, welke onderzoeken in bredere context worden geanalyseerd om tot een advies voor de regering te komen. Het Belgische onderzoek voldoet niet aan één van de criteria voor analyse: publicatie in een peer-reviewed tijdschrift. Het onderzoek is tot nu toe immers alleen nog maar verschenen in de vorm van een proefschrift. De commissie is niet ingesteld om de rol van peer-reviewer op zich te nemen. Totdat het Belgische onderzoek is gepubliceerd volgens reguliere wetenschappelijke normen wordt het daarom nog niet meegenomen in de analyses door de Gezondheidsraad. Uiteraard kan ik altijd de Gezondheidsraad vragen om in specifieke gevallen te adviseren.

Het Kennisplatform Elektromagnetische velden heeft wel een reactie op het Belgische onderzoek geschreven (zie de bijlage bij deze brief). Daaruit blijkt het volgende: in het onderzoek was er bij blootstelling aan GSM niet meer sterfte in de blootgestelde ratten vergeleken met de controlegroep. Uit de studie kan geen conclusie worden getrokken over een relatie tussen het voorkomen van kanker en het

wel of niet blootgesteld worden aan elektromagnetische velden. De studie geeft aanwijzingen dat biologische effecten kunnen optreden door blootstelling aan elektromagnetische velden. Een vertaling van de biologische effecten naar gezondheidseffecten kan niet gemaakt worden.

Op basis van de reactie van het Kennisplatform ben ik samen met mijn collega, de staatssecretaris van Economische Zaken, van mening dat het Belgische onderzoek geen aanleiding geeft tot bezorgdheid. Desondanks zal ik de Gezondheidsraad vragen mij hierover te adviseren.

In antwoord op het verzoek van mevrouw Ouwehand kan ik u als volgt berichten: in het kader van het Onderzoeksprogramma Elektromagnetische velden en gezondheid worden in drie projecten dierproeven omschreven. Eén van de onderzoeken richt zich op de effecten van elektromagnetische velden zoals GSM, UMTS, DECT en WIFI tijdens de embryonale ontwikkeling van een kippenembryo. Twee andere onderzoeken maken gebruik van karpers. Hierbij richt het onderzoek zich op de invloed van laagfrequente elektromagnetische velden op het immuunsysteem. Bij deze twee onderzoeken wordt overigens uitgegaan van de hypothese dat dit een positief effect op de gezondheid heeft. Twee van de onderzoeken lopen bij de Wageningen Universiteit en Researchcentrum, het andere bij het Universitair Medisch Centrum St. Radboud. Buiten het genoemde onderzoeksprogramma lopen er geen onderzoeken met elektromagnetische velden en dieren in Nederland. Op de website van ZonMw (www.zonmw.nl/nl/programma-s/alle-programma-s/elektromagnetische-velden-en-gezondheid/) is een overzicht te vinden van het Onderzoeksprogramma en de projecten die in het kader hiervan worden gesubsidieerd.

Ik ga ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
de Minister van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,

dr. Jacqueline Cramer